

WBP
Opole

WIMBP

Opole

1155 st.

a, b

2-461/71

SYNODUS
PROVINCIALIS
GNESNENSIS
PROVINCIAE,

S U B

ILLUSTRISSIMO & REVERENDISSIMO DOMINO
D. MATHIA LUBIENSKI
Dei & Apostolicæ Sedis Gratiâ
ARCHIEPISCOPO GNESNENSI,
Legato Nato, Regni Poloniae
Primate & Primo Principe.

V A R S A V I Æ

Anno Domini, Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo Tertio
Die Octava Mensis Novembris.

C E L E B R A T A.

Ibidem.

In Officina PETRI ELERT S.R.M. Typographi, Anno 'D. 1646.

INNOCEENTIUS PP. X.

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Militantis Ecclesie regimini, nullis licet nos suffragantibus meritis, divina dispensatione prepositi, ex injuncti Nobis muneris debi felici prosperoque Ecclesiarum quarumlibet statui & ditioni sedulo intendimus, atque hac, quae propter praesertim per earundem Ecclesiarum Praesules pie providè facta fuisse comperimus, ut firma perpetuo subsistant, inviolateque observentur, Apostolicae Nos confirmationis munimine roboramus, prout ad Divi cultus, ac Catholicae religionis incrementum, animarumque Christi fidelium salutem conspicimus in Domino salubriter expedire. Cum itaque sicut ex lite Venerabilis Fratris Matthiae Archiepiscopi Gnesnensis, per Dilectum filium Joannem Matthaeum Judicem Archidiaconum Pommeraniae in Ecclesia Vladislavie & Canonicum Gnesnensem, à Clero Regni Poloniae ad nos pro praesenti confirmatione obtinenda missum accepimus, ipse anno Millesimo Sexcentesimo Quadagesimo tertio, Synodum Provinciale celebraverit, ipsaque Synodo nonnulla Decreta, quae à Venerabili

Fratri-

ratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Sacri Concilii Tridentini Interpretibus, jussu nostro, accuratè perlustrata, & recognita, ac ubi opus fuit emendata sunt, condita fuerint. Nos egregiam ipsius Matthiae Archiepiscopi, & Venerabilium Fratrum Episcoporum Comprovincialium suorum pietatem, & Catholicae regionis zelum, ac in nos, & hanc Sanctam Sedem devotionem summo perè commendantes, & communi illi Provincia eorum Decretorum observationi quantum cum Domino possumus consulere volentes, Synodi praefatae, quam eidem Matthiae remittimus, statum sic, ut praefertur recognita, & emendata, ab omnibus & singulis personis Ecclesiasticis, tam Saecularibus, quam cujusvis Ordinis Regularibus, ac aliis in dignitate Ecclesiastica constitutis, ad quos quomodolibet spectat, inviolabiliter observari praecipimus & mandamus, eundemque Matthiam Archiepiscopum & Episcopos Comprovinciales suos praefatos hortamur in Domino, & attentè monemus, ut Decreta praefata, juxta eorum formam & tenorem, in suis Dioecesibus publicent, & illa publicari, atque ab omnibus & singulis dictae Provinciae personis saecularibus & regularibus aliisque praefatis in omnibus, & per omnia integrè, ac sub contentis, censuris, & poenis in eis forsan contentis, recipi,

A

Tuæ annorum seriem, & Cælestium Charismatum ea
precamur affluentiam, quibus piissimos pro Ecclesia
Republica susceptos labores, felici exitu valeat ad omni-
potentis gloriam coronare, Romæ 24. Februarii 1646

Amplitud: Tuæ

uti Frater studiosus

Petrus Aloysius Cardinalis Carafa.

Franc. Paulinus S. C. C. Secret.

à tergo.

Perillustri & Reverendissimo Dño uti Fratri, Domino Archiepiscopo Gnesnensi Regni Poloniae Primati.

*Quod itaq; reliquum est, nos easdem Constitutiones in
cem damus, & per presentes publicamus, atq; ab omnibus p
Regnum Poloniae & Magnum Ducatum Lithuania recipi
obseruari percipimus, ad quod uti omnes & singulos per ea
dem Ditiones Primatiali & Metropolitana nostra iurisd
ctioni subiectos hortamur, ita pronis animis facturos con
dimus, præsertim accedente Illustrissimorum & Reverendis
morum Dominorum Locordinariorum studio, quod hac in
non defuturum certo Nobis pollicemur. Adijei præterea a
calcem ejusdem Synodi Nostræ curavimus nonnulla Aposto
lica nupera Rescripta & Decreta, quorum alia cum cat
ris Provinciis & Regnis nobis communia, alia huic du
taxat Regno & Provincie nostræ Gnesnensi sunt accom
data. Quæ omnia ut ad Divinæ gloria incrementum, fel
Ecclesiarum Nobis commissarum regimen, & discipline Ec
clesiasticæ conservationem, cedant; Divinam bonitatem tot
corde supplex oro. Ex arce Uniejo-viensem, die 12. Mensis
Augusti Anno Domini M.DC.XLVI.*

ACTA

ACTA

CONSTITUTIONES
SYNODI PROVINCIALIS.

Anno Domini, Millesimo Sexcentesimo
Quadragesimo Tertio, die Dominico, quæ
fuit dies Octava Mensis Novembris Varfa-
viæ inchoatæ, & quatuor sequentibus
continuatæ.

IN Nomine Sanctissimæ & Individuæ
TRINITATIS, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Synodus Provinciæ Gnesnen-
sis, Anno Domini Millesimo Sexcentesi-
mo Quadragesimo Tertio, Indictione
Undecimâ, Pontificatus Sanctissimi D.N.
D. URBANI Papæ VIII. Anno vigesimo primo, pro
die Octava Mensis Novembris, Varfaviæ in Ecclesia
Collegiata Sancti Joannis, legitimè celebrata. Præsidi-
dente Illustrissimo & Reverendissimo Domino D. MATHIA
LUBIENSKI Dei & Apostolicæ Sedis gratiâ Archiepisco-
po Gnesnensi, Legato Nato, Regni Poloniae Primati,
primòq;

primoq; Principe. Præsentibus autem Illustrissimis
Rñdissimis Dominis Comprovincialibus Episcopis, PETRO POŃNANIEŃ: GASPARO ZALIŃSKI Archidiacono Vilnensi,
GEMBICKI Cracoviensi, NICOLAO ALBERTO ab OLEXO PAULO POTRYKOWSKI J.U.D. Archidiacono PuŃtoviensi
GNIEWOSZ Vladislaviensi & Pomeraniæ, ANDREA de Ecclesia Cathedrali Płoceni: JOANNE KRAIEWSKI Ca-
Szoldry SZOLDRSKI PoŃnaniensi, ANDREA GEMBICKI Leonico Płoceni: PETRO USZYNSKI Decano, VALERIANO
ceoriensi, ALEXANDRO TRZEBINSKI Præmisliensi, VICWILCZOGORSKI J.U.D. Archidiacono Luceoriensi, STE-
cancellario Regni, GEORGIO TYSZKIEWICZ Samogitiano à Sיעין SIECINSKI Cantore Præmisliensi, GEOR-
PAULO PIASECKI Chełmensi, ALEXANDRO SOKOŁOWSKI ŁOPACINSKI J.U.D. Archidiacono Samogitiæ, ALE-
Kiioviensi, ANDREA à Leszno LESZCZYNSKI Cameneciano ANDRZEJ DOPROWSKI Canonico & Officiali Generali Cul-
si, NICOLAO KROSŃOWSKI VendenŃ, ac Illustrissimi meñ: CHRISTOPHORO BAKOWSKI Decano Chełmensi, PE-
Reverendissimi Dñi STANISLAI GROCHOWSKI, Archiepuro PRZESPOLEWSKI Canonico Kijoviensi, CASIMIRO OPA-
scopi Leopoliensis nomine LUCA WITKOWSKI Canonicki Decano Camenecensi, JOANNE ROWINSKI Smolen-
Leopoliensi, Serenissimi Principis Poloniae & Sveciæ censi, Capitulum Nunciis. Reverendissimis item
CAROLI FERDINANDI Vratislaviensis & Płocensis Episcopi Dominis, JOANNE MADALENSKI Episcopo Theodosieni: Suf-
pi, Illustrissimo & Rñdmo Dño ALEXANDRO TRZEBINAGANEO Gnesnei: Landensi, STANISLAO de Bogusławice
ski Episcopo Præmislieni Vicecancellario Regni, GASPASIERAKOWSKI Sanctæ Crucis, PAULO GOSLAWSKI Paradi-
DZIALYNSKI Culmensis & Pomezaniæ, GEORGIO ALIENŃ, THEODORO PAWLOWSKI Bledzovieni: CHRYSOSTO-
XANDRO DORPOWSKI Canonico & Officiali Generali CUMO GORAZDOWSKI Płocensi, Abbatibus. JOANNE STRZEM-
mensi, PETRO PARCZEWSKI Smolenscensi, Episcoporum BOSZ Mstoviensi, ANDREA FAUSTO UNIKOWSKI Koscielnei:
ne non Illustribus & Adm Reverendis Dñis, ALEXANDRO NICOLAO JASKOLSKI Strzelnei: ALBERTO TOLIBOWSKI Płoc-
GLEMBOCKI Archidiacono, STANISLAO ŚLAWINSKI Caicensi, Sanctæ Mariæ Magdalena, Præpositus. Illustri-
cellario, SIGISMUNDO CIELECKI Canonico Gnesnei: Anim quoque & Rñdissimorum Dñorum, JOANNIS GEM-
DREA SRZEDZINSKI Episcopo Nicepolieni: Suffraganeo LBICKI Præpositi Miechovieni: JOANNE SACALSKI Custode
opoliensi, JOANNE TARNOWSKI Archidiacono, & GEO MIECHOVIENŃ, STANISLAI ZAREMBA Sulejoviensi, STANI-
GIO GROCHOWSKI Canonico Cracovieni: STEPHANO CASSLAO CZECHOWSKI Priore, SAMUELIS PLAZA Vitoviensi,
MIRO CHARBICKI Præposito, SEBASTIANO GROTKOWSKI J.UMARTINO PAWLIKOWSKI, JOACHIMI Mstowski Coricensi,
D. Archidiacono Vladislaviensi, JOANNE BRANECKI A CAROLO CZARLINSKI Conventus Pepliniensis Professo, LE-
chidiacono Płcevensi, ALBERTO GRABOWSKI Canonico ORNARDI REMBOWSKI Pepliniensi, FABIANO THIEL Supprio-
PoŃna- re Oliyensi, ALEXANDRI KESOWSKI, STANISLAO BAGNIE-
WSKI

wSKI Priore, NICOLAI DUNIN Obrensi Abbatum legitimis ex causis absentium, Admodum Reverendo Dⁿⁱ ALEXIO DUBOWICZ Archimandrita Vilenensi, Nunciis; peracto sacro ritu solenni per Illustriss: D^{num} Archiepiscopum Gnesnensium: Missæ officio, invocataq; Spiritus Sancti gratiâ, susceptum Synodi negotium aggressi sunt, & a Decreta Statutaq; synodalia facienda processerunt.

De professione Fidei.

AD testificandam in Religione Catholica & obedientia Sedis Apostolicæ constantiam, inhærendo Decreto SS. Concilii Tridentini: *Sess: 25. de Ref: cap: 2.* Illustrissimus D^{ns} Archiepiscopus in prima hac sua post sui Archiepiscopatum ejectionem Synodo, cum reliquis Illustrissimis & Reverendissimis D^{nis} Episcopis, ac aliis supramemoratis, Fidei Professionem ex formula PII IV faciendam decreverunt, feceruntq;

Cum sæpè contingat ad beneficia præsertim in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesiis eos promoveri, qui per Procuratores fidei professione factâ, & possessione beneficiorum aditâ, ipsi nunquam Ecclesias dictorum beneficiorum accedunt, & de altari viventes, altari serviri prorsus negligunt, præsens Synodus statuit, ut quem admodum SS. Concilii Tridentini: Decreto de beneficiis quibuscunq; curam animarum habentibus provisum, professionem fidei intra duos menses à die adeptæ possessionis coram Episcopo vel ejus Vicario facere obligantur, ita etiam Cathedralium & Collegiatarum Ecclesiarum Præ-

lati &

lati & Canonici, post Canonicam ad Prælaturas & Canonicatus institutionem, saltem intra sex mensium spatium Ecclesias Prælaturarum, Canonicatumq; suorum personaliter accedere, & Catholicam Religionem ex formula ulla supramemorata in Capitulo profiteri teneantur, sub pena in memorato Concilii Decreto expressa, ac etiam privationis, si quis Prælatorum aut Canonorum crescente contumaciâ, ultra annum, personalem ad Ecclesiam Canonicatusq; sui accessum, & fidei professionem distulerit, nisi fortè ob justas & legitimas causas à Sede Apostolica approbandas præscriptum accedendæ Ecclesiæ, mittendæq; professionis tempus prorogari, rigoremque constitutionis præsentis relaxari oporteat.

Illustrissimi quoque & Reverendissimi Domini Archiepiscopi & Episcopi intra sex mensium tempus, ab accepto ad capiendam possessionem Brevi, ad Ecclesias suas ingrediantur, Bullas provisionum in Capitulis exhibeant, & professione fidei factâ, juxta formam in Pontificali Romano præscriptam, juramentum solitum secundum formulam, quæ habetur in Capitulis Ecclesiarum Cathedralium, sine ulla exceptione, restrictione, limitatione, & interpretatione præstent.

De Rescriptis Sanctæ Sedis Apostolicæ.

Multa utilissimè ad bonum Ecclesiæ Dei regimen à Sede Apostolica constituuntur, quæ quia ad notitiam hujus Provinciæ non deveniunt, executioni debitè mandari non possunt. Supplicandum igitur suæ Sanctitati

B

tati

tati censet, & supplicat præfens Synodus, ut Bullæ
mnes & Constitutiones, quæcunque Româ ad Illustris-
simos Dominos Nuntios dirigantur, pro faciliori nota-
ficatione, quorum muneris erit curare, ut ex Archie-
piscopis, Episcopis, totiq; Provinciæ Polonæ innotescant.

De Festis.

PEculiarem nonnullarum hujus Provinciæ Diocesum
erga Conceptionem Beatissimæ & immaculatæ Vir-
ginis devotionem, præfens Synodus universis Diocesibus
cupiens esse communem, ut memoratæ Conceptionis Fe-
stum, cum Octava per totam Provinciam ex devotio-
nè tantùm celebretur, monet & hortatur.

Breve Beatificationis Beati Josaphat Archiepiscopi
Polocensis, ad instantiam Episcoporum & Monachorum
Sancti Basilii Græci ritus, Actis suis Synodus inseri,
per totam Provinciam publicari voluit, & mandavit; at
sua Sanctitati supplicandum pariter censuit, & supplicavit
ut diem ejusdem Beati Martyris non solum per Pro-
vinciam Polocensem, ac totam Metropolim Russiæ, sed
etiam per totam Poloniam, à Sacerdotibus Latini ritus
Officio & Missâ de Communi unius Martyris, celebra-
di sua Sanctitas faciat potestatem.

Ut in tanta Parochianorum à Parochialibus Eccle-
siis distantia, & temporum necessitate, ex religiosis a-
nimis laboriosæ plebis, quàm de dimidiatorum (ut vulgo
vocant) Festis Ecclesiæ præceptum sollicitam reddat
anxiam omnis scrupulus eximatur, quod Constitutio

Macie-

Maciejoviana statuitur, ut diebus Festis Transfigurationis,
Presentationis, Sanctæ Mariæ ad nives, Divisionis Apo-
stolorum, Vinculorum Petri, Conversionis Pauli, San-
ctorum Lucæ & Marci Evangelistarum, Gregorii, Am-
brofii, Hieronymi, Augustini, Ecclesiæ Doctorum, popu-
lis auditâ Missa laboribus & operis liberè vacet, id con-
suetudini non præcepti vim habere declarat Synodus, & alias
vixta Constit. S.M. URBANI Papæ VIII. de observatio-
ne Festorum quæ incipit: *Universa*. Ut autem omnia
Regni Patronorum officia ritè & ordine suo peragantur,
ad ea ordinanda Illustrissimum & Rêdêmum Dñum Geor-
giû Tyszkiewicz Episcopû Samogitiæ Synodus deputavit.

De Casibus reservatis.

VT commoditati & memoriæ Parochorum & Vica-
riorum omniumq; Confessariorum consulatur, casu-
um Papæ & Ordinariis reservatorum, Cathalogum &
indicem typis recudendum Sancta Synodus censet: atq;
ut in omnibus Ecclesiis in quibus confessiones audiuntur,
tabellis confessionalibus affixi habeantur, & audientibus con-
fessiones in promptu sint, autoritate præsentis Decreti,
mandatur omnibus Parochis, Commendariis, Vicariis,
& quibuscunq; Pœnitentiariis, sub pœnis Illustrissimorum
DD. Lociordinariorum, aut eorum Officialium, vel eti-
am Archidiaconorum in Visitationibus, ac Decanorum
Ruralium in Congregationibus arbitrio infligendis.

B2

De re-

*De redimendis Captivis, & Ministris Hæreticorum
Ecclesiæ reconciliatis.*

Inter præcipua Christianæ pietatis officia censentur e-
quæ non minùs corporibus quàm animabus exhibe-
tur, quo in genere cum jure meritò ponatur & numer-
tur Christianorum in potestatem infidelium devenien-
um, & miseram cum præsentissimo defectionis à re-
gione periculo servitutum servientium redimendorum
& liberandorum cura, eam præsens Concilium suscipere
constituit. Cùm autem ad eum effectum Illustrissimè
olim Andreas Lipski Episcopus Cracoviensis summa
decem millium florenorum per Executores ipsius
testamenti in bonis Reverendissimi Dñi Pauli Piaſeckii nu-
Chelmensis tunc Camenecensis Episcopi Biskupice
ctis, atq; in Palatinatu Lublinensi sitis, ex censu reem-
ptionali locatam, & per eundem Reverendissimum
scriptam legaverit, & Generosus olim Samuel Targ-
wſki Villam suam hæreditariam donaverit, & ejusdem
reditus perpetuis temporibus pro redemptione Captiv-
orum converti voluerit, præsentis Synodi autoritate,
Illustrissimis & Rñdissimis Dñis Posnaniensi & Camen-
censi Episcopis committitur, ut diligenter attendant,
summa, & Villæ memoratæ, censusq; & fructus inde
provenientes, præter intentionem testatoris & donatoris
disponantur & convertantur. Atque ad similia Chris-
tianiæ pietatis opera, cùm se ipsam tum omnes Chris-
tianos fideles exhortatur, exhortariq; in publicis concionibus
omnibus Verbi Dei Prædicatoribus mandat, & præcipit

Non

Non minor quàm captivorum habenda est cura Mi-
nistrorum hæresim ejurantium, ut rerum ad usum ne-
cessarium sufficientia, & conversis omnem poenitentia
saltem tentationis occasionem subtrahat, & ad con-
versionem proclives ad Matris Ecclesiæ gremium alli-
at & impellat, maximè cùm multi non contumaciâ vo-
luntatis, sed famis & inopiæ metu in errore dicantur per-
tere, putenturq; non difficile hæresim detestaturi, si suis
vitæ & victus rationibus ab Ecclesia prospectum esse vi-
deant. Proinde Illustrissimi & Rñdmi Dñi Archiepi-
scopi & Episcopi Catholicæ Religionis, & perditarum
Timarum quærendarum zelo, charitatisq; proximi ar-
dore, promiserunt se, in sua quemq; Diocesi de congrua
& convenienti reconciliatorum Ecclesiæ Romanæ Mi-
nistrorum sustentatione, pro statu & conditione cujusq;
provifuros.

Ac inprimis, ex residuo relictae hæreditatis Illustrissimi
Episcopi & Rñdmi Dñi Jacobi Zadzik Episcopi Cracoviensis
tam ille vir propagandi honoris Divini studiosissimus,
per æternâ memoriâ dignus, in pios usus & pauperum sub-
sidium effundi voluit, Illustrissimus & Rñdissimus Dñus
Archiepiscopus Gnesnens: uti Primarius ejus Testamenti
executor, accedente aliorum Cõexecutorum consensu,
usu multorum Illustrium Virorum, Centum millia
Floren: in sustentationem redeuntium ad Ecclesiam Ca-
tholicam Ministrorum assignavit: nimirum ut præfatis
centum millibus Florenorum, in bonis terrestribus ex
censu reemptionali collocatis, census ab eis proveniens
primò

primò & præcipuè inter Ministros hæresim ejurantes, t
etiam inter alios, qui relicto errore ad Ecclesiam Cat
licam redibunt, quotannis distribuatur. Cujus quid
rei cura Venerabili Capitulo Ecclesiæ Cathedralis C
ovienfis commissa & demandata est,

*De ratione augendi Proventus Vicariorum in Eccle
Collegiatis.*

PRælatorum & Canonicorum in plerisq; Collegi
Ecclesiis rari aut pauci plerumq; residere, prout
nentur, solent: quòd beneficia in Ecclesiis majoribus
beant aut sperent; Vicariorum autem, quibus totum
propè Prælatorum & Canonicorum onus & aliquan
etiam animarum cura incumbit, proventus adeò sunt
tenues, ut vix uni aut alteri sustentando sufficiant, ar
ita fit, ut Ecclesias propè desolari, cantumque &
vina officia conticescere sit necesse. Ne igitur Eccle
præfatas desolari, & cultum Divinum negligi conting
poterunt Illustrissimi Dñi Locorum Ordinarii ad pr
scriptum S. Concilii Trident: *Sess: 21. cap: 5. & cap:*
& 15. Sess: 24. de Reform; respectivè exiguos Vicarioru
præsertim curam animarum habentiũ, proventus auger
illosuros;

De Provisionibus Vicariorum non deserendis.

Quamvis S. Concilii Tridentini Decreto, & Pa
rali Illustrissimi olim Bernardi Maciejovii S. I
manæ Ecclesiæ Cardinalis & Archiepiscopi Gnesn
Constitutione providentissimè cautum sit, ne Cleric
sæcula-

ularis cum dedecore ordinis mendicare, aut sordidum
quem questum facere, sedibusvè incertis vagari cog
ideoquè quamvis aliàs idoneus ad Ordines Sacros,
beneficium, aut aliquam provisionem certam &
congruam habere sciatur, admitti, ac Ecclesiam in qua
provisus erat, inconsulto Ordinario, vel ejus Officio, di
mittere prohibeatur: quia tamen pleriq; Vicarii simul
ad Sacros Ordines promoti fuerint, provisiones suas,
quas ordinati sunt, deserere consueverunt, ac eo ipso
obscurè demonstrant, se fictis & ementitis titulis.
Ordinariis, Archidiaconis, & Examinatoribus imposuiss
atq; in fraudem Ordines obtinuisse, præsens Synodus
cretum S. Concilii Trident: & Constitutionem Ma
jovianam ad executionem omninò deducere cupiens,
tuit, ut ad Vicariatus Parochialium præsertim Eccle
arum ordinandi, non solùm Ecclesiam in qua provis
erint, inconsulto Ordinario, aut ejus Officio, sub pœ
suspensionis ab executione Ordinum, non dimittant;
etiam coram Actis Ordinarii, vel Officialis, in cujus
priorio est Ecclesia, cui adscribi se velle præferunt,
rent se absq; Ordinarii vel ejus officii expresso, & in
scriptis obtento consensu, Ecclesiam provisionis non di
missuros; nec Rectores Ecclesiarum absq; ejusmodi con
sensu quemquam Vicariorum ad Ecclesias suas recipere
poterunt, sub pœna centum Marcarum, pro redemptio
captivorum applicanda.

De Scul-

De Scultetiis.

Scultetiæ glebæ adscriptæ iu bonis Archiepiscopalibus & Episcopalibus, quæ obsequiis Domino præstata onerata sunt, possessoribus & eorum successoribus legitimis, non nisi ex causa inutilitatis adimantur, cum certum sit rem familiarem plerumq; melius ab hæredibus successorum, certis & suorum æquè ac sua commoda spectantibus & quærentibus, quàm à temporaneis & adventitibus, & alienum successorem accepturis, Dominis administrari; ob eamque causam & Scultetias solationi minùs obnoxias, & obsequia Scultetorum Episcopis debita, certiora diuturnioraq; futura meritò sperari possit. Quam Constitutionem etiam ad Molendina, quæ certo numero definita, vel tertias qualq; frumentorum mensuras, prout conventum est, pendunt, extendi expedire, nec ea unquam nisi molitoribus peritis concedere visum est Synodo. Privilegia super Advocacia ab Illustrissimo & Reverendissimo Dño Archiepiscopo & Episcopo data cessionariò, nulla sint. Advocacia successoris Archiepiscopi vel Episcopi dispositioni subiacent, nisi cessio advocati possessoris & Capituli confusus viginti saltem diebus mortem aut translationem Archiepiscopi vel Episcopi dantis præcesserit.

De pensione Judicum deputatorum.

Cum dignum esse operarium mercede suâ, & necessitatem suis militare stipendiis Divina humanaque cernant, jura, Judicum ad Generale Regni Tribunal deputa-

putatorum, qui Ecclesiis utilem, non sine sua mole, labore, sumptu, ac invidia, navant operam, maxima habenda est ratio. Et quia prorogato Judiciorum Lublensium tempore, auctus est & Deputatorum numerus, stipendium etiam augeri censuit Synodus oportere. Illustriissimi & Reverendissimi DD. Archiepiscopi & Episcopi, ac Rndissimi DD. Abbates, & Præpositi præstantes à se, Nuntii verò absentium à suis Prælatibus promittunt, singulos Illustrissimorum & Reverendissimorum horum Archiepiscoporum, & Episcoporum, Abbatum, & Præpositorum, suæ quemq; Ecclesiæ & Diocesis detentato, usitatam hæcenus pensionem duplicaturos, eam tamen lege & conditione, ut quod ab Episcopis Græcis pensionis nomine conferetur & contribuetur, id solis Ecclesiarum Russiæ deputatis debeatur. Si tamen Petricoviam pro electione Marschalci convenerint, & Lublini continuò resederint, aliàs si die electionis Marschalci Petricoviam se non stiterint, & Lublini continuè non manserint, à participatione stipendii excludantur.

De Procuratore ad causas Clericorum in Judiciis.

De bonis, decimis, censibus, pauperum Parochorum ac aliorum Clericorum, per Procuratores Illustrissimorum & Rndissimorum DD. Archiepiscoporum & Episcoporum vindicandis, omnes retroactarum Synodorum constitutiones, quæ à Sede Apostolica approbata fuerint, auctoritate præsentis consilii renovantur & reassumuntur. Ad hæc ne soli Illustrissimi Domini fovendorum dictorum

C

Procu-

Procuratorum onere graventur, & propriarum imper-
rum metu, rem Ecclesiis adeò utilem, impediunt, au-
morentur & negligent; expedire visum, est, singulas
posterum Dioeceses habere in Tribunalibus præsertim
gni, litium causarumq; Ecclesiarum suarum Patronos,
Ecclesiis eorumq; Rectoribus, non solum Illustrissimo
& Rndmorum DD. Archiepiscoporum & Episcoporum
liberalitate, sed etiam certa Dioecesani Cleri pensione
bligentur. Quæ quidem pensio à Locorum Ordinariis
per Decanatus constitui, & à Decanis ruralibus servari
ac inde sumptus in necessarias, & per officium Locorum
Ordinariorum permissas lites subministrari, & demum
quòd eo nomine à Decanis acceptum fuerit, id finitè
obtentâ causâ eisdem Decanis restitui debet.

De Gratiis.

VT Illustrissimi & Reverendissimi DD. Archiepiscopi
& Episcopi habeant, unde Prælatorum & Canonicorum
residentium, ac familiarum, quorum prompta
crebram, diligentem ac utilem, in Ecclesiarum negotiis
experiuntur operam, obsequia & merita remunerentur
nec in unius sinum omnes copiarum congerentur; Villarum
decimarum, & aliarum gratiarum, quæ à mensis Archiepiscopalibus
& Episcopalibus dependent, nulli qui Episcopatum Regni,
vel beneficium Regulare, sive in titulum, sive in
Commendam assecutus fuerit, & in gremio Capituli non
fuerit, conferantur, & statim post assecutionem Episcopatus,
vel beneficii Regularis, dimissamq; in Cathedralibus

Præla-

alaturam vel Canonatum, ipso facto dispositioni Illu-
strissimorum DD. Archiepiscoporum & Episcoporum
pajaceant, nec ullus contradicendi locus relinquatur.

De Clericis fugitivis.

Occidit nonnunquam, Sacerdotes, aliosq; Clericos,
conscientiâ delictorum, promeritarumq; & per sen-
tiam latarum poenarum metu, solum vertere, & de-
tis Ecclesiis ac beneficiis ad alienas Dioeceses com-
igrare. Quare Sacra Synodus Ecclesiarum orbitati-
nsulere cupiens, statuit primùm, ut ejusmodi profuga-
m beneficia sequestrentur, & fructus fabricæ Ecclesia-
m applicentur. Deinde si per edictum publicum ci-
i in decursu trium mensium non redierint, poenis ar-
rariis puniantur, & postquam de illorum residentia
notuerit, ad requisitionem Ordinarii, Ecclesiarum &
beneficiorum desertorum, per officium in cujus territo-
commorabuntur, capiantur: & ad officium loci in
o deliquerunt remittantur. Atque ut efficacius his
ericorum transfugiis occurratur, nullus Clericus ad
am alienæ Dioecesis Ecclesiam sine sui Ordinarii di-
ssoribus recipiatur & admittatur. Quod si quis Reve-
ndissimorum DD. Episcoporum, aut eorum Officiali-
a, ad Dioecesim & territorium suum, aut Rectorum
Ecclesiarum, ad suam Ecclesiam hujusmodi transfugam,
delictorum poenas fugientem, absq; prædictis dimissoribus
ceperit, aut admiserit, Episcopus quidem poenâ in Con-
Provinciali decernenda puniatur, Officialis autem &

Ecclesiæ, Rector multâ centum Marcarum sine ulla
niâ spe mulctetur, ad præscriptum S. Concil: Trid: *cap: 5. Sess: 24. de Reform:*

De Musica docenda.

CUM ob imperitiam cantus magna sit tam in
Cathedralibus & collegiatis Ecclesiis Vicariorum, quæ
in Parochialibus Cantorum penuria, intermissum
cæ studium omninò revocandum censuit Synodus, ac
ut in omnibus Civitatibus Oppidis, & Pagis, ubi
scholarum gubernatio, & admittendorum & dimittendi
cantorum cura spectat, Cantores habeant artis
nendi peritos, qui singulis diebus horam integram
tutam, vel interpellatam, prout illis commodius
debitur, impendant imbuendæ Musicæ præceptis
tuti; quod etiam in Seminariis, quæ reguntur à
Societatis Jesu observandum erit, in quibus etiam
diti poterunt ij, qui in illis non aluntur, pro
tamen Rectorum eorundem Seminariorum.

Clerici habitu decenti & modesto utantur.

VT per decentiam habitus extrinseci (quemadmodum
loquitur S. Concil: Trident:) morum honestate
ostendant Clerici, omnia superiorum Synodorum
habitu Clericorum decreta autoritate hujus Concilii
renovantur, & specialiter prohibetur, nè comas abscissas
causa raritatis capillorum aut calvitii, ad portentos

proli-

olixitatem promittant; nevé rubris, violaceis, ceruleis,
alterius quàm nigri coloris sutannis, palliis, & ut
gò vocant palendris, & curtis vestibus, præsertim in
clesia, ac etiam extra domum, aut pretiosis pellibus,
sim sine ullo nobilis & plebæ conditionis discrimine

ceptis Prælati, & Canonicis Cathedralium & Colle-
gatarum insigniorum Ecclesiarum, Doctoribus, ac fa-
miliaribus Illustrissimorum Dñorum Episcoporum) utan-
cæ studio omninò revocandum censuit Synodus, ac aliàs quicumq;
Clericus comatus, post mensem à publicatione præsentis Concilii,
aut clarioris nigro color est Scholarius frequentia, Parochi & ij ad quis veste,
in Ecclesia, aut extra domum, curtâ & non scholarum
gubernatio, & admittendorum & dimittendi veste indutus foris,
nisi fortè in itinere, vel itinendorum cantorum cura spectat,
Cantores habeant artis prociectu, aut pretiosis pellibus,
exceptis supravenendi peritos, qui singulis diebus horam integram
coratis, apparuerit, Prælati quidem & Canonicus Ca-
tinuam, vel interpellatam, prout illis commodius edralis & Collegiata
Ecclesiarum, in quibus distribu-
debitur, impendant imbuendæ Musicæ præceptis juvenes habentur,
per mensem à perceptione refectionum tuti; quod etiam in
Seminariis, quæ reguntur à Patri suspensus, alii verò beneficiati
poenâ decem marcarum Societatis Jesu observandum erit,
in quibus etiam em puniantur, & mulctæ quæ eo nomine exactæ
fuerint diti poterunt ij, qui in illis non aluntur, pro arbitrio,
in fabricam Ecclesiarum convertantur. Si verò e-
tamen Rectorum eorundem Seminariorum, vel correpti denuò
in hoc deliquerint, etiam per priorem cõditionem officiorum
& beneficiorum cõcereri possunt, juxta Concil: Trid: *Sess: 24. cap: 6. de Reform:*

Quomodo occurrendum sit Presbytericidiis.

Requentatæ nuper Presbyterorum cædes, nos admo-
nent, ut & securitati hominum Ordinis Ecclesiastici
prospiciamus, & sacrilegiis, quibus impii Clericidæ su-
obstringunt animas, occurramus; omnes & singulos

Cleri-

Clericos præsens Synodus verbis S. Concil: Trid: h
tatur, ut conversatione, sermone, & scientiâ, comm
sibi Dei populo præeant; memores ejus quod scriptu
est: *Sancti estote, quoniam & ego sanctus sum;* & jux
Apostoli vocem, *nemini dent ullam offensionem, ut non
superetur ministerium eorum, sed in omnibus exhibeant
sicut Ministros Dei:* nihil enim Sacerdotibus majorem
puli amorem & venerationem conciliat opinione i
ctitatis. In particulari autem, abstineant Clerici à
mia familiaritate, & longis præsertim de nocte con
viis, & computationibus sæcularium: nam & familia
consuetudo contemptos plerumq; reddit quos vulgav
& intempestivi præsertim ad pocula, tesseras, & char
lusorias confessus, jurgiis & conviciis proximam pe
bent occasionem, à quibus deinde venit ad mani
fustes, gladios, vulnera & cædes. Quodsi nihilomin
Clericidium committi contingat, statutum de exco
municatione contra auctores publicanda diligenter fe
vetur, nec non poena interdicti, ad præscriptum alteri
Synodi Provincialis Gnesnensis, sub titulo *de penis &*
record: GREGORII XIII. confirmatæ 8. April: 1578.

Exorcismorum usus passim non permittendus.

EXperientia cognitum est, in locis ubi Sacerdos q
exorcismos exercet, & sine discrimine quoslibet exc
cisat, habitat, ac in tota vicinia plurimos præsertim m
lierculas, quas imaginatione aut alio naturali morbo
borare contingit, maleficiatas & à dæmonibus obsessas si
videri,

deri, opinionem futilem & vanam, exorcistâ per im
ritiam, aut etiam commodi & emolumenti sui cau
fovente, multaq; absurda ex occasione exorcismorum
cidunt, quæ rifum & cachinnos in Ecclesiis movent,
scandala pariunt, veramq; miraculorum & super dæ
onia potestatis, in Ecclesia Dei relicta fidem elevant.
quare nè quisquam Sacerdotum aut Clericorum tam
cularium, quàm Regularium, exorcismis passim super
ps, qui à dæmonibus obsessi, aut maleficiati esse pu
ntur, absq; licentia Ordinarii in scriptis obtenta uta
r, seridò prohibet Synodus, sub pœnis arbitrio ejusdem
rdinarij contra delinquentes decernendis. Licentiam
item prædictam Illustrissimi Dñi Locorum Ordinarii
ncedere non debent, priusquam de Exorcistarum
ta, moribus, doctrina, inquiretur; exorcistandi modus
exorcismorum libri per Theologos diligenter exami
entur & approbentur.

*De bonis Archiepiscopalibus, & Episcopalibus, ac
juribus Capitulorum.*

Quæ olim ad conservandam bonorum Archiepisco
palium integritatem, & statum, in diversis Syno
s constituta sunt, & sparsim in statutis Provincialibus
o: I. de officio Ordinarii Anno Dñi 1561. § *Deinde ut*
ones lib: 5. cap: II. Epistola Pastoralis de conserv: bon: &
rium Ecclesiasticorum, in Synodo Gembiciana tit: de bo-
mensa, in Węzykoviciana, de Revisione bon: scripta re-
riuntur, ea omnia præsens Concilium renovat & o
mnino

mnino servari vult, & præcipit: ac quædam alia
minùs utilia & necessaria adjungens: statuit: Nè Illu-
simi & Reverendissimi DD. Archiepiscopi & Episcopi
aut ipsorum factores, ab injuriis ad capitula deferen-
prohibeant, aut minis & verberibus deterreant sul-
tos, nevé se de querelis eorundem subditorum à C-
tulis admoneri gravatè ferant, cùm & ad Capitulari-
officium pertineat, indemnitati bonorum, & subditi-
Archiepiscopatum & Episcopatum providere, & Illu-
strissimorum DD. Archiepiscoporum & Episcoporum
existimationis conscientiaq; plurimùm intersit, paup-
gemitum, quem aliquando diligens multò sibi favens
familiarium cura ab auribus DD. submoveret, per fide-
sui Senatus relationem exaudire, & sublatis gemen-
causis comprimere.

Item statuit, nè de injuriis præsertim gravioribus
enormioribus subditorum, ut sunt homicidia, stupra,
gmata, unquam componatur, aut si componere exp-
re visum fuerit, non sine consensu & interventu C-
tularum componatur & transigatur.

Quia verò nonnullorum Monasteriorum, præser-
eorum, quæ per Commendas à Clericis sæcularibus
ministrantur, fabrica prorsus est neglecta; Sacra Syno-
ruinas Monasteriorum prohibere satagens decernit,
omnes Reverendissimi Regularium beneficiorum Ad-
ministratores & Commendatarii, aut certam Monasterioq;
ruinosorum partem emendare & restituere, aut pecu-
quotam, circa suas ad Monasteria receptiones, per Illu-

strissimos & Reverendissimos DD. Locorum Ordinari-
definiendam, pro fabrica & supellectili Ecclesiastica,
manus Priorum quotannis tradere teneantur: qui-
ores restituendorum ædificiorum sartorumq; tectorũ
monasterii curam habeant, & accepti & expensi Com-
mendatariis unà cum aliquo de gremio Cathedralis Ec-
clisæ per Illustrissimum & Rndmum D. Loci Ordinari-
deputando, reddat rationem.

In administratione bonorum mensæ Capitularis, ac
is juribus Capituli, observetur decretum Sac: Concil:
id: *sess: 21. cap: 6. de Reform: & Constitutio Gembicia-*
cap: de Juridic: Capituli. Prælati verò & Canonici,
reliqui omnes beneficiati, ut bona ad Prælaturas &
ebendas, beneficiaq; sua pertinentia, vindicare, tueri,
conservare studeant: eorumq; meliorem semper fa-
ant rationem, ab Illustrissimis Dñis Locorum Ordina-
moneantur, & damna ac vastitatem, si quæ culpâ &
gligentia ipsorum in bonis Ecclesiasticis accidit, præ-
re teneantur, & per sequestrationem fructuum, qui in
taurationem bonorum desolatorum convertantur, aut
o juris remedio compellantur. Villarum item quæ
Mensis Archiepiscoporum & Episcoporum avulsæ, Ca-
pularibus vel extra Capitularibus personis ad vitam, vel
certum annorum decursum, aut ad aliud quomodo-
q; limitatum tempus, concessæ sunt, revisio de trien-
in triennium instituat; & si ex revisione constiterit
Illustrem seu gratialistam bonorum sibi concessorum,
strissimam conditionem, aut æstimationem da-

m̄ni, intra tēpus ab Ordinario definiendū solvat,
possessione moveatur.

*Constitutio Węzykoviāna de temere litigantibus in
vatur, & declaratur.*

Constitutionem Illustrissimi olim clarissimæ memo-
Joannis Węzyk Archiepiscopi Gnesnensi, de te-
rē litigantibus, in Synodo Varsaviensi factam, innov-
dam & reassumendam censet, innovatq; & reassum-
præsens Synodus, cum ea declaratione, ut in repent-
& subitis casibus, in quibus præsens injuria subita
& repentinam requirit justitiam, nec ad Ordinarius
facilis est recursus, locum non habet.

De Suffragiis mortuorum.

Missis cum Vigiliis pro defunctis antiquis Consi-
tionibus decretas, innovat Synodus, atque sing-
Trimestribus seu quartualibus, die aliquo Quatuor t-
porum celebri ad populum, festo non impedito inf-
mandat, & præcipit.

De unione Ruthenorum promovenda.

Constitutionem Maciejovianam, quæ Schismate C-
co divisam Christi Ecclesiam unire cupit &
git, & ad Pastoris Pastorum votum & gloriam, Ru-
norum Ecclesiæ cum Romana Unionem promovend-
omniq; favore prosequendam, censuit præsens Con-
um renovare, & ritus Græci Sacerdotum & Clerico
percussio

percussores in Canonem? *Si quis, &c.* incidere, nec à
nfessariis Latini ritus sinè speciali Sedis Apostolicæ
horitate & licentia absolvi posse declarat, juxta ta-
n Juris communis dispositionem: ac suæ Sanctitati
plicat, ut quod jam olim Romana desideravit Eccle-
magnōq; ad unionem adjumento fore putatur, Ca-
dario Gregoriano Ruthenis uti liceat.

Porro ut quā charitate Clerus Romanus Ruthenos
itos complectitur, eandem ipsi Clero Romano exhi-
ant, monitos esse vult, monetq; Sacra Synodus, nè præ-
gativas, & jura Episcoporum, Cleriq; Romani sibi usur-
nt, aut impediāt; utq; Illustrissimorum titulis absti-
ant, torquibus aureis nonnisi ad Missam utantur, Mo-
sticum Sancti Basilii habitum deferant, decimas Lati-
Clero nefas esse solvi aut reddi non doceant, neq; à suis
pis doceri permittant, nec quidquam quod juribus La-
orum Sacerdotum præjudicet committant. Quodsi
aliquo præmissorum vel similium deliquerint, coram
ustrissimo D. Commissario à Sede Apostolica deputan-
, conventi respondere, judicatumq; pati tenebuntur.

De Regularibus mendicantibus.

Acros Religiosorum catus, magno semper usui &
subsidio Ecclesiæ fuisse, & esse fatetur & agnoscit.
era Synodus; sed cū ex certa constantique omium
è Illustrissimorum DD. Episcoporum, Capitulorum,
Rectorum Parochialium Ecclesiarum relatione, gravi
m suo dolore intellexisset, nonnullos Regularium

Calices aurei ab Archiepiscopis & Episcopis, Ecclesiis Cathedralibus dandi.

Aureum calicem, Illustrissimi DD. Archiepiscopi Gnesnensis, Leopoliensis, & Cracoviensis, Vladiviciensis, Polnaniensis, & Plocensis, Luceoriensis Episcopi, suis se Ecclesiis duros, & donaturos Synodali promiserunt: quorum exemplum, etsi Successores etiam secuturos, dictosq; calices liberaliter duros & donaturos, minimè dubitet Synodus; tamen vel largitatis gratiam etiam obedientiæ merito cumulent, auctoritas presentis Concilii statuitur, ut memorati Illustrissimi in primo statim ipsorum ad Ecclesiam ingressu, profusos calices dent, & dare teneantur. Reliqui verò Reverendissimi Russiæ Episcopi, qui tenuiores habent redditus ad similem, quantum rationes eorum patiuntur, liberalitatem invitantur.

Ne Regularia beneficia à Secularibus Clericis sine auctoritate Sedis Apostolica occupentur.

Præcipiti cupiditate Sæcularium Clericorum, præter & Sacris Canonibus damnata Consuetudo sensim introducitur, ut beneficia Regularia, privatâ auctoritate, & antequam administrationis & Commendæ litteræ expediantur, occupent: cui corruptelæ maturè obviam cupiens Synodus, poenas *cap: Avaritia in 6. & Stat. Provincialis lib: 1. de Electione*, contra tales, ad executionem deduci vult, & ut deducantur; ab Ordinario

requirit, & exigit, sub poena interdicti ab ingressu in Ecclesiam.

Bona Ecclesiastica Judæis non arendentur.

Indignum est Judæis subijci Christianos; quare probare non potest nec debet Synodus, quòd nonnulli Illustrissimorum DD. Episcoporum Episcopatum suorum bona Judæis locantes & arendantes, suum in subditos Christianos imperium & jurisdictionem eis committunt, atq; adeò totaliter in eosdem transferant, ac ut ab eiusmodi locationibus & arendis prorsus abstineant, & omni in posterum commercio caveant, monet eosdem sacra Synodus.

In correctione Cleri ordo juris servandus.

Graviter accepit Synodus, quòd aliqui Illustrissimorum DD. Episcoporum, ad extremas Clericorum auctoritatem Prælatorum, & Canonicorum Cathedralium & Collegiatarum, poenas præcipitanter, & non servato juris ordine, profligare præsumant; atque ut in posterum in corrigendis Clericorum excessibus gradus Concilii Tridentini serventur, innovat statutum *lib: 5. cap: 10.* atque liber & securus ad judicia cuique Clericorum sit accessus, ab omni specie minarum, & terroris abstinere debent Illustrissimi Locorum Ordinarii, nec illum nisi legitime convictum pro modo excessus puniant. Prælatos autem & Canonicos Ecclesiæ Cathedralis, etiamsi alia beneficia extra Ecclesiam Cathedralis lem

requi-

lem habeant, in personalibus, sine adjunctis Capitulis, juxta cap: 6. sess: 25. de Reform. non judicent: realibus autem & circa aliorum beneficiorum officiis delictis, quamvis absque adjunctis judicari poterint: men ut non nisi coram ipsis Ordinariis, aut ipsorum Officialibus Generalibus, & quidem circa Ecclesias Cathedralibus respondeant, presentibus indulgetur. Deceat Quod si Illustrissimi Domini Locorum Ordinarii, non vato juris ordine aut forma prescripta, contra Clerum presertim Praelatos & Canonicos Ecclesiae Cathedralium processerint, in Synodo Provinciali causam dicere, poenam arbitrio ejusdem Synodi subire teneantur.

Praelati infertores non residentes habeant suos Vicesgerentes.

NON sine magna cultus Divini diminutione, & ini in Ecclesiis presertim Cathedralibus ordinis neglectu, ac suppellectilis Ecclesiasticae jactura aut periculo, accidit, quod Praelati, qui suis Praelaturis interribus certa Vicariorum regendorum, scholae dirigendae sacrae suppellectilis servandae, curam habent annexam & ipsi non resideant, & qui ipsorum vices ex utilitate necessitate Ecclesiarum obeant, neminem sufficienter re ut qui ejusmodi Praelaturas obtinent, in absentia per Vicariam alicujus ex Confratribus operam, officiorum suorum partes exequantur & absolvant, praesentibus Synodo monentur & jubentur, sub poena sequestrationis certae partis fructuum, arbitrio Ordinarii, ex

bendis

ndis ipsorum detrahenda; ita tamen ut Praelati abesse non possint, nisi ex causis juxta praescriptum Sacrorum Canonum, & Sacri Concilii Tridentini ac Constitutionis hujus: mem: URBANI VIII. super residentia Episcoporum.

Processus per negligentiam obtenti quomodo tollendi.

Volent nonnunquam super bonis Archiepiscopalibus & Episcopalibus processus per meram factorum negligentiam, obtineri, qui deinde aliter, quam aut juratis Cathedralium ignorantibus, aut pecuniariis poenis, tolli non possunt; cum autem vix contingere possit, ut de super nihil omnino ad Capitula notitiae pervenerit, pecuniae potius jactura, quam conscientiae famaeque; discrimine, dictos processus tollendos esse censuit Synodus.

Interceptores in Judiciis causarum quomodo puniendi, & causa ex Judicio Tribunalitio non avocanda.

Magno incommodo & jactura litigantium, nonnulli Clerici causas ad ultimum Judicii gradum deductas, supremam sententiam expectantes, intercipiunt, & temporaneis inscriptionibus, aut aliis instrumentis in fraudem confectis, productis, litem propere finitam inchoare compellunt. Quare ut & rationibus litigantium conlatatur, & dolosa intervenientium temeritas & audacia primatur, statuit Sacra Synodus, ut quicumque Clerico causam in Judicio agitari captam, fraude & dolo intercepterit, litemque suam fecerit, carceri per integrum mensem mancipetur, & exinde dimissus ex Dioecesi etiam pro-

E

am pro-

am proſcribatur. Non ſinè magno præjudicio Cle
nonnunquam cauſæ in Judicium Tribunalitium per ap
pellationem devolutæ, ad officium Illuſtriſſimorum De
minorum Ordinariorum avocari ſolent; quod nè in p
ſterum fiat, & cujuſvis juſtitia non impediatur, ſer
prohibet Synodus.

*Inhibitiones à Judicibus appellationum juxta præſcri
ptum juris extradenda.*

Cum omnes Archiepiſcopi & Epifcopi, Dioceſan
rum ſuorum ſint Judices Ordinarii, nec eorum Ju
dictio ullo modo imminuenda, turbanda, & impediend
ſit, ſtatuit Sacra Synodus, ac inviolabiliter obſervari v
nè Judices appellationum, Inhibitiones, niſi viſis A
primæ inſtantia, & juxta formam in Concil: Tride
& à CLEMENTE VIII. *ſeſſ. 24. cap: 20. de Reform: p*
ſcriptam, ex Cancellariis ſuis edi, & extradi jubeat
aut permittant; & aliter editis Inhibitionibus, impu
non pareatur. Acta autem Notarius Judicis, à quo in
decem dies extradere teneatur, alioquin Judex, ad qu
ulterius procedet.

Incorporationes Eccleſiarum Parochialium ad Regulares.

Cum incorporationes Eccleſiarum Parochialium Regulari
Eccleſiis, plurimum & Jurisdictioni Epifcoporum deroge
& curam animarum reddant neglectiorem; ſupplicandum e
ſuit Synodus Regiæ Majeſtati, nè dictis Parochialium jurispat
natus ſui incorporationibus, conſenſum ſuum præbere, &
patronatus donare cuiquam dignetur.

Atq;

Atque ne curam animarum ullatenus negligi contingat,
Eccleſias Parochiales juris patronatus quorumcunq; Sæcularium
Regularibus utendi, nullâ deinceps poteſtatē habeant Ordinarii,

Limites inter Vilnenſem & Smolencenſem Dioceſim designandi

Plurimum intereſt diverſas Dioceſes certis ſinibus diſtingui,
quare ut Illuſtriſſimus Dñs Epifcopus Vilnenſis, ſuam Vil
nenſem à Smolencenſi Dioceſi diſlimitari permittat, curet, &
ciat, autoritate Synodi monetur; atque ad limites dictis Dio
ſibus ponendos, Illuſtriſſimus Dñs Epifcopus Samogitia cum
capitularibus ex Capitulis, tam Vilnenſis, quàm Smolencenſis
Eccleſiarum, deputatur.

De Suffraganeis, Culmenſi, Pramienſi, & Camenecenſi.

Supplicat præſens Synodus Sanctitati ſuæ, ut in erectione &
expeditione Suffraganeatum, Culmenſis, Pramienſis Ec
cleſiarum, ob amplitudinem earum Dioceſum, non difficilem
præbeat.

*Cauſa Decimarum inter Clericos & Regulares, intra
ſines Regni decidantur.*

NE Eccleſiæ præſertim Parochiales debitis fraudentur obſequi
is, & pauper Clerus diuturnis ac imparibus vexetur exhau
aturque impenſis, ſupplicat Synodus ſuæ Sanctitati, ut Cauſæ
e lites inter Clerum ſæcularem, maximè ratione Decimarum
n Judicium deductæ, intra ſines Provinciæ decidantur, ſalvâ
amen appellatione ad Sedem Apoſtolicam.

De Uſuris.

Gravi cum ſuo dolore referri audivit Synodus, nonnullos e
tiam Eccleſiaſtici Ordinis, atq; adeo Regularis obſervantia
omines, fœnori dare pecuniam, & merè ex mutuo, prohibita
& damnata, eaq; non exigua lucra, ſinè ullo conſcientia ſcru
culo, paciſci & quærere; neceſſarium igitur cenſuit Synodus,
omnes Chriſti fideles admonere, Uſurarios graviffimo peccato,
& à quo abſolvi non poſſunt niſi reſtituerint, quidquid ultra

sortem acceperint, sese obstringere; & si manifesti fuerint, Altari repelli, ac nisi resipiscant excommunicatos denunciari ac demum, Ecclesiasticâ privari sepulturâ, à sacris Canonibus beri & decerni, quas poenas usuris & usurariis, & vetera Provincialia statuta proposuerunt, & præsens proponit.

Ne autem per ignorantiam animas fidelium gravibus peccatorum & censurarum vinculis onerari & alligari contingat ea peccatorum genera, in quibus & lapsus est proclivior, & nimadversio Ecclesiæ rigidior, sapius animis & memoriæ immere & inculcare convenit. Quare Capitula Concilii Tridentini sess. 22. cap. 11. sess. 25. cap. 20. contra occupantes quomodocumque, & sess. 24. cap. 8. de Concupinariis, & Statuta Provincialia de foro competenti, De usuris & sortilegiis, Dominica præ Adventus, & Quadragesimæ, ac Bullam Coenæ Domini, in Cathedralibus, Collegiatis, Parochialibus, & Regularibus Ecclesiis publicari, mandat & præcipit Synodus, juxta Decretum Sacre Congregationis negotiis Episcoporum præpositæ.

Librorum approbatio, & Bibliothecarum revisio.

DE non imprimendis absq; revisione & approbatione liberarum Synodorum, præsertim Weżykovianæ in Synodo Varsoviensi, ac revidendis ad minus semel in anno Bibliothecis, Bavariensis sancitæ, decernendæ essent; benignius tamen cum illis polissq; suspectos & hereticos libros vendentibus, renovantibus, antiqua Provincialia statuta Anni 1402. de officio Ordinarii lib. 1. & lib. 4. titulo de Hereticis lib. 5. cap. 2. & 27.

Cùm autem Excellens Dñus Andreas Petricovius J. U. lib. 1. cap. 1. tit. 1. de officio Ordinarii, quorum magna est penuria, Rituale sive librum Agendorum, Psalterium, & Constitutiones Synodales, operâ sumptuq; suo impresserit, ac ab Apertis à Synodis abfuerint, causasq; absentia legitimas juramento phonarii editionem in dies promittat, indemnitati ipsius prærobandas non dederint, & Nuntios non solum ad comparando præsens Concilium prohibet, nè præter eius voluntatem, sed etiam recipiendum approbandum ea quæ in Synodis & licentiam, ulli Typographorum prædictos libros, vel eorum compendia imprimere, & Bibliopolarum divendere, ad factum Synodum Provinciale, liceat. Quod si quis Typographus meratos libros, aut eorum compendia, sub cuiuscunq; titulo Typis mandare, aut Bibliopola vendere, in quacunq; Regni loca non sedisse, sententiam tulisse, sessionibus interfuisse, & a loniæ & Magni Ducatus Lithvanicæ Diocesi, absq; speciali

fati An;

ti Andrea Petricovii permissu in posterum præsumperit, poe in Constitutione Weżykoviana Petricovianæ sancitis, auctoritate præsentis Decreti subjaceat.

Ne Clerici Seculares Regularibus Missam in suis Ecclesiis cantantibus ministrare audeant.

Inter singularia & propria tam Sæcularium quàm Regularium Ecclesiarum decora & ornamenta, etiam hoc numerari potest debet, ut sui quisq; Ordinis Ministris circa officia Divina utamur; quare quemadmodum in Ecclesiis sæcularium sacrificanti plenniter sæculari Sacerdoti ministri non assistant Regulares, ita in Ecclesiis Regularium cantanti Missam Regulari ministrant non audeant Clerici sæculares, absq; licentia Locæ Ordinarii vel Officialis, idq; sub poena suspensionis ab exercitio Ordinis ipso facto incurrenda.

De absentibus à Synodo.

Quamvis poenæ contra absentes, tam in Comitibus proximè præteritis, quàm Synodo præsentis, juxta Constitutiones præcedens præsens Synodus, easdem ipsis indulget & condonatis, reassumptis, ac in suo robore & vigore, auctoritate Comitibus præsentis, conservatis, roboratis: cum eaq; declaratione, quodsi deinceps Illustrissimi & Rndissimi DD. Archiepiscopi & Episcopi à Comitibus & Synodis, Reverendissimi verò DD. Abates à Synodis abfuerint, causasq; absentia legitimas juramento phonarii editionem in dies promittat, indemnitati ipsius prærobandas non dederint, & Nuntios non solum ad comparando præsens Concilium prohibet, nè præter eius voluntatem, sed etiam recipiendum approbandum ea quæ in Synodis & licentiam, ulli Typographorum prædictos libros, vel eorum compendia imprimere, & Bibliopolarum divendere, ad factum Synodum Provinciale, liceat. Quod si quis Typographus meratos libros, aut eorum compendia, sub cuiuscunq; titulo Typis mandare, aut Bibliopola vendere, in quacunq; Regni loca non sedisse, sententiam tulisse, sessionibus interfuisse, & a loniæ & Magni Ducatus Lithvanicæ Diocesi, absq; speciali

propte;

propterea præjudicium aliquod generari, aut novum jus a
ri debere, declarat Synodus.

Porro nè Reverendissimi DD. Episcopi & Capitula, u
absentiæ suæ prætextum, aut indictæ Synodo contradicendi
sam, vel occasionem habeant, Constitutionem Rñdissimi
Joannis de Lasco Archiepiscopi Gnesnensis, quâ modus
cendæ Synodi præscribitur, Sacra Synodus reassumendam c
it, & reassumit.

Deputati ad revidendas & corrigendas Constitutiones

Cum nonnullos Illustrissimorum & Reverendissimorum
minorum Episcoporum, urgentibus & legitimis ex cau
bitum Varavia maturare necesse foret, nec ea quæ Synod
constituta sunt relegere, & emendare liceret, Illustrissime
Reverendissimos DD. ANDREAM SZOLDRSKI Pcsnañ: AL
DRUM TRZEBINSKI Pramisllicñ: ALEXANDRUM SOKOLOWSKI
vicñ: ANDREAM LESZCZYNSKI Camenecentem, Episcopos,
stem & Adm Rñdos ALEXANDRUM GLEBOCKI Archidiacon
SIGISMUNDUM CIELECKI Canonicũ Ecclesiæ Metropolitanæ
snensis, JOANNEM TARNOWSKI Archidiaconum Cathedralis
coviçñ: Capitulorum, Nuntios ad revidendas, & ex ment
nodi corrigendas Constitutiones, unanimi consensu Syn
deputavit.

*Andreas Szoldrski Episc: Posnaniens: Alexander Trzeb
Episcopus Pramislensis Vice-Cancellarius Regni. Alex
Sokolowski Episcopus Kijovien: Andreas de Lesno Leszc
Episcopus Camenecensis, Alexander Glembocki Archidia
Gnesnen: Sigismundus Cielecki Traps: Posnaniensis loc
Tarnowski Archidiaconus Cracoviensis.*

Et ego Adamus Casimirus olim Simonis Oporowicz Archidicefis G
Presbyter, Sacra Authoritate Apostolica publicus atq; Curia Illustrissimi & R
Dñi D. MATTHIÆ LUBIENSKI Dei & Apostolica Sedis gratiã
piscopi Gnesnen: & Actorum Synodaliū Notarius, suprascriptis omnibus D
dum sic agerentur interfui, eaq; fieri vidi, audiui, scripsi, & ex Protocolo
originalibus descripta, ac cum eisdem collationata & auscultata fideliter signo,
& cognomine solitis in fidem præmissorum communiri, rogatus & requisitus.

MATHIAS LUBIENSKI

Dei & Apostolicæ Sedis gratiã

ARCHIEPISCOPUS GNESNENSIS,

Legatus Natus, Regni Poloniæ

Primas primusq; Princeps.

Iniversis & singulis, præsentia Decretã & Constitutio
nes Synodi Provincialis inspecturis, lecturis, & audi
turis, notum facimus & attestamur, Reverendum Do
num Adamum Casimirum Oporowicz esse publicum & Acto
m Synodaliū fuisse Notarium, ejusq; scriptis & Instru
mentis semper & ubiq; debere fidem adhiberi. In quorum
nium fidem eandem manu Nostrã subscripsimus & Sigillo
muniri jussumus. Datum in Palatio Nostro Skwerni
si die vigesimã primã Martij, Anno Domini Millesimo Sex
tesimo Quadragesimo quarto.

Mathias Lubiencki
Archiepiscopus Gnesnensis.

A P P R O B A T I O

NOS PETRUS ALOYSIUS Tituli S. Martini in
 tibus S. R. E. Presbyter Cardinalis CARAFA
 cupatus, nomine Sacrae Congregationis Emi-
 tissimorum Cardinalium Concilii Tridentini Interpre-
 Fidem facimus & attestamus, Decreta Synodi Pro-
 cialis Gnesnensis in hoc libello descripta paginarum
 mero Triginta Trium: quarum prima incipit, Aet
 Constitutiones; ultima verò desinit, Matthias Lubie
 Archiepiscopus Gnesnensis, Locus sigilli, fuisse, ut
 pra ab eadem S. Congregatione Concilii emenda
 recognita, atq; approbata, eorundemq; Decretorum
 riginale apud eandem Sacram Congregationem ren-
 fuisse. In quorum fidem has propria manu subscri-
 mus, & ab Infra scripto ejusdem S. Congregationis
 cretario subscribi, Sigilliq; Nostri impressione mun-
 mandamus. Datum Romae die X. Decembris M. DC. X.

Petrus Aloysius Cardinalis Carafa.

Franc: Paulutius S. C. C. S.

S Y N O D U S
 P R O V I N C I A L I S,

Sub

Illustrissimo et Reverendissimo Domino

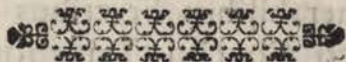
**D. JOANNE
 W E Z Y K,**

DEI & Apostolicae Sedis Gratia,
 ARCHIEPISCOPO GNESNENSI,
 Legato Nato, Regni Poloniae Primate, &
 Primo PRINCIPE,

V A R S A V I Æ.

*Anno Domini, Millesimo, Sexcentesimo, Trigesimo
 Quarto, Die decimãtertiã, Mensis Novembris*

Celebrata.

C R A C O V I Æ.

*In Officina Andreae Petricovij, S. R. M. Typographi
 Anno Domini, M. DC. XXXVI.*